

RADA OCHRONY PRACY

przy Sejmie

Stanowisko Rady Ochrony Pracy w sprawie zagrożeń wynikających z oddziaływania smogu i ochrony przed jego szkodliwym działaniem

Rada Ochrony Pracy na posiedzeniu 19 lutego 2019 r. zapoznała się z informacjami dotyczącymi problematyki narażenia na działanie smogu a także działaniami podejmowanymi w celu jego ograniczenia istotnego dla zdrowia społeczeństwa oraz dla jakości środowiska. Informacje na ten temat przygotowali: Ministerstwo Środowiska, Główny Inspektor Ochrony Środowiska (GIOŚ), Centralny Instytut Ochrony Pracy – Państwowy Instytut Badawczy (CIOP-PIB) oraz Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów (UOKiK).

Dane liczbowe przedstawione przez GIOŚ dotyczące poziomu stężeń niebezpiecznych składników smogu, a przede wszystkim frakcji PM10, PM2,5 i rakotwórczego benzo(a)pirenu w powietrzu atmosferycznym w różnych rejonach Polski potwierdzają szeroki zakres oddziaływania smogu na zdrowie społeczeństwa i otaczające środowisko naturalne.

Działania naprawcze podejmowane w celu przyspieszenia procesu poprawy jakości powietrza to między innymi nowe narzędzia do oceny i prognozowania jakości powietrza, wzmocnienie Państwowego Monitoringu Środowiska oraz ustalenie nowych poziomów informowania i alarmowania dla pyłu PM10. Ponieważ szczególnie istotne jest wsparcie finansowe działań na rzecz czystego powietrza, w związku z czym uruchomiono takie instrumenty finansowe jak priorytetowy Program „Czyste Powietrze” oraz Program „Stop Smog”, w których dofinansowaniem objęte są przedsięwzięcia ograniczające niskoemisyjne zanieczyszczenia powietrza.

CIOP-PIB przedstawił zagadnienia związane z zagrożeniami dla pracowników na zewnętrznych stanowiskach pracy substancjami chemicznymi i pyłami wchodzącymi w skład smogu oraz metodami ich ograniczania. Zgodnie z prawem pracy pracodawca jest zobowiązany do ochrony zdrowia i życia pracowników przez zapewnienie bezpiecznych i higienicznych warunków na wszystkich stanowiskach pracy, w tym również na zewnętrznych. Kryterium oceny narażenia zawodowego na czynniki chemiczne i pyły w powietrzu środowiska pracy stanowią wartości najwyższych dopuszczalnych stężeń

(NDS). Są one ustalane dla osób zdrowych i odniesione do 8-godzinnego dnia pracy, przeciętnego tygodniowego wymiaru czasu pracy określonego w Kodeksie pracy oraz 40 lat stażu pracy. Wartości te (w mg/m^3) podano w Rozporządzeniu Ministra Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej (Dz. U. z 2018 r., poz. 1286). Natomiast wartości dopuszczalnych stężeń w powietrzu atmosferycznym, określone przez Ministra Środowiska, podano w $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Nie są one podstawą oceny ryzyka zawodowego, w tym związanego z występowaniem smogu. Są bowiem znacznie mniejsze od ww. wartości NDS, co wynika z uwzględnienia przy ich ustalaniu znacznie dłuższego czasu oddziaływania na człowieka (całodobowego lub całorocznego), a nie 8-godzinnego oraz faktu, że dotyczą one nie tylko osób zdrowych (dopuszczonych przez lekarza do pracy), lecz także najbardziej wrażliwej grupy społeczeństwa (dzieci, osoby starsze oraz obciążone chorobami układu oddechowego i krążenia czy alergicznymi). Istnieją więc zasadnicze różnice w narażeniu populacji objętej ochroną w środowisku pracy i życia.

W CIOP-PIB prowadzone są badania w celu wskazania niskokosztowych czujników pyłu zawieszonego dających wiarygodne wyniki pomiarów frakcji PM10 i PM2,5 do wykorzystania przez stowarzyszenia lokalne i osoby indywidualne, co pozwoli na uruchomienie rozproszonych sieci monitorowania jakości powietrza.

Z uwagi na brak możliwości instalowania na zewnętrznych stanowiskach pracy środków ochrony zbiorowej pracownicy mogą stosować tam tylko sprzęt ochrony dróg oddechowych. Wykonywane w CIOP-PIB badania podstawowych parametrów skuteczności ochronnej półmasek przeciwpyłowych wykazały, że półmaski tzw. antysmogowe nie posiadające certyfikatu badania typu UE nie spełniają wymagań normy EN 149:2001+A1:2009 w zakresie parametrów ochronnych i użytkowych. Duży wpływ bowiem na spełnienie tych parametrów ma rodzaj materiału filtracyjnego, kształt półmaski i sposób jej połączenia z materiałem filtracyjnym oraz dopasowanie do twarzy użytkownika. Przy doborze półmasek filtrujących należy kierować się ich zgodnością z zasadniczymi wymaganiami bezpieczeństwa ujętymi w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady UE 2016/425 z dnia 9 marca 2016 r. w sprawie środków ochrony indywidualnej. Wyroby takie są oznaczone znakiem CE i powinny mieć certyfikat oceny typu WE.

W związku z tym istotne są działania UOKiK polegające na eliminowaniu z obrotu przeznaczonych dla konsumentów środków ochrony indywidualnej, w tym półmasek filtrujących, które nie zapewniają użytkownikom właściwej ochrony przed cząstkami pyłów zawieszonych. W 2018 r. skontrolowano 21 modeli półmasek filtrujących przeznaczonych do ochrony przed pyłami, w tym dla 15 przeprowadzono badania laboratoryjne. Łącznie zakwestionowano 11 z tych półmasek, w tym 5 ze względu na niespełnienie wymagań formalnych oraz 6 z powodu negatywnej oceny parametrów ochronnych. Akta tej kontroli są obecnie analizowane pod kątem wszczęcia postępowania administracyjnego.

Na podstawie przedstawionych materiałów oraz dyskusji Rada Ochrony Pracy uznaje za celowe:

1. Ustalenie nowych, zgodnych z aktualnym stanem wiedzy poziomów informowania i alarmowania dla pyłu PM10.
2. Intensyfikację wsparcia finansowego działań ukierunkowanych na poprawę jakości powietrza oraz kontrolę środków do monitorowania zagrożenia i ochrony pracujących.
3. Opracowanie dla pracowników zatrudnionych na zewnętrznych stanowiskach pracy półmasksi filtrującej do ochrony przed frakcją PM10 i PM2,5 pyłów zawieszonych oraz opracowanie zaleceń do stosowania środków ochrony dróg oddechowych na tych stanowiskach.
4. Opracowanie założeń systemów monitorowania w czasie rzeczywistym stężenia pyłu zawieszonego na stanowiskach pracy i wsparcie merytoryczne rozbudowy społecznych sieci monitorowania jakości powietrza.
5. Popularyzację wiedzy na temat źródeł zanieczyszczeń powietrza oraz sposobów ograniczenia ich emisji.

**Przewodniczący
Rady Ochrony Pracy**

/-/ Poseł Janusz Śniadek

Warszawa, dnia 12 marca 2019 r.